

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

1 24 מאי 2017

לפני:

כב' השופט כאמל אבו קאעוד

נ.צ. (ע) יוסף קשי

נ.צ. (מ) חיים בריל

התובעים

1. נגה ארבל
 2. אלונה סימון
 3. אודליה יפת בן יצחק
 4. אדוארד קוגן
 5. הילית גלבר
 6. יניב אברהם
 7. מארק קורן קרסנמסקי
 8. רבקה אורלי רחימיאן
 9. אייל מנדלבאום
 10. נעם זיצמן
 11. נעמה אביעד
 12. עמיאל ארבץ
 13. עדי שוסטק
 14. יעל נתן
 15. נמחקה
 16. רפאל זוהר
 17. סמדר מור
 18. יאנה שרמן
 19. יחיעם ברוט
 20. ויטליה אברהמוב
 21. כלב בן דור
 22. אילת לוי
 23. אחיה גרשון
 24. אורי חזן
 25. ליטל יקותיאל
 26. עדן צנעני
- ע"י ב"כ: עוה"ד טל עזרא ועו"ד רוית קרן

הנתבעות

1. מדינת ישראל מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עוה"ד מגי קריטנשטיין
2. הסתדרות העובדים הכללית החדשה
ע"י ב"כ: עוה"ד ירון סיני

2
3
4

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 14-08-11808

פסק דין

1

2 1. בפנינו תביעה של עובדי משרד החוץ, המועסקים בחוזים אישיים, לשכר
3 עבודה שנוכה מהם בתקופת העיצומים והשביתה שנקטו במשרד, בטענה
4 שעבדו כרגיל בתקופת העיצומים והיו מוכנים ומזומנים לעבודה בימי
5 השביתה.

6

7 2. נביא להלן את העובדות שאינן שנויות במחלוקת, טענות הצדדים, נתאר את
8 עיקר הדיון שהתקיים, ונפרט את הכרעת בית הדין.

9

10

העובדות שאינן שנויות במחלוקת בין הצדדים

11

12 3. התובענה הוגשה על ידי התובעים באמצעות "אחדות-ארגון עובדים החוזים
13 במגזר הציבורי" מבית הסתדרות העובדים הלאומית.

14

15 4. התובעים כולם, עובדי משרד החוץ, אשר הועסקו בתקופה הרלוונטית
16 במסגרת חוזים מיוחדים לפי סעיף 40 לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-
17 1959.

18

19 5. ביום 3.3.13 הכריזה ההסתדרות הכללית (להלן: "ההסתדרות") וועד עובדי
20 משרד החוץ על סכסוך עבודה. הצעדים הארגוניים, הרלוונטיים לתביעה, אשר
21 ננקטו במסגרת סכסוך זה החלו בעיצומים והמשיכו לאחר מכן בשביתה
22 כללית במשרד החוץ. עילות הסכסוך פורטו בהודעה בהתאם לסעיף 5א לחוק
23 ישוב סכסוכי עבודה, תשי"ז-1957.

24

25 6. העיצומים החלו ביום 4.3.2014 ונמשכו עד ליום 23.3.2014.

26

27 7. השביתה הכללית החלה ביום 23.3.2014 בצהריים והסתיימה ביום 2.4.2014
28 בשעות הלילה.

29

30

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

8. ביום 23.3.14 שלח וועד העובדים הודעת מייל, בה הודיע בין היתר, כדלקמן:

"שלום לכל העובדים,

1. החל מהיום, יום ראשון 23 במרס 2014 בשעה 15:00 מוכרזת בזאת שביתה כללית במשרד החוץ.

2. מטה משרד החוץ יהיה סגור בצורה מוחלטת לכל פעילות. כל העובדים בכל סוגי ההעסקה מונחים בזאת שלא להגיע למשרד.

3. נציגויות ישראל בחו"ל לא ייפתחו החל מיום שני ה-24 במרס. כל העובדים בכל סוגי ההעסקה מונחים בזאת שלא להגיע לנציגות.

4. ועדת החריגים תמשיך לפעול למקרים של פיקוח נפש בלבד."

9. בגין השביתה והעיצומים נוכח מהתובעים חלק מהשכר, כפי שנעשה לגבי כלל עובדי משרד החוץ.

טענות הצדדים

טענות התובעים

10. לטענת התובעים, ההסכמים הקיבוציים החלים במשרד החוץ לא חלים עליהם, והם לא זכו לטיפול ו/או ייצוג על ידי נציגות העובדים של עובדי משרד החוץ, והם לא נהנו מפירות ההסכם שסיים את השביתה.

11. התובעים לא נטלו חלק בצעדים הארגוניים והם לא נקטו עיצומים. התובעים היו מוכנים ומזומנים לעבודה, אולם כניסתם למשרד החוץ נמנעה פיזית על ידי חברי נציגות העובדים ובקשותיהם לקבלת הנחיות מהנהלת משרד החוץ נותרו בלא מענה.

12. על אף שהתובעים לא שבתו והיו נכונים לבצע את עבודתם, החליטה המדינה לבצע ניכוי שכר לתובעים כאילו היו בין העובדים השובתים.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

13. הנתבעת, שלא כדין, החילה על התובעים את העקרונות הנוגעים לשכר
השובתים, עקרונות עליהם הסכימה עם נציגות העובדים במסגרת ההסכמה
שהושגה עם סיום השביתה, ושאינה חלה על התובעים.
14. התובעים ביקשו כי יינתן צו שיורה לחייב את המדינה לשלם להם את מלוא
השכר שנוכה מהם במהלך העיצומים והשביתה, בסכום שאינו נופל מ-
126,731 ₪. כמו כן, ביקשו התובעים כי יינתן צו עשה שיחייב את המדינה
לתקן את דו"חות השעות של התובעים, כך שישקפו נכונה את שעות העבודה
ואת השעות בהן נמנעה מהם בעל כורחם גישתם למקום העבודה.

טענות משרד החוץ

15. העובדים בחוזים מיוחדים בשירות המדינה, ובכלל זה התובעים, הם חלק
מיחידת המיקוח אותה מייצגת ההסתדרות הכללית. הדבר נקבע מפורשות
בפסיקתו של בית הדין הארצי בעניין "אחדות"¹.
16. התובעים השתתפו בעיצומים² ובשביתה וממילא לא הוכיחו כי היו מוכנים
ומזומנים לעבודה כנדרש על פי הפסיקה. המדינה פעלה ככל שביכולתה על
מנת לאפשר לכל עובד שלא היה מעוניין להשתתף בשביתה להתייצב לעבודה.
17. ניכויי השכר בשל העיצומים והשביתה היו כדין. גם אם התובעים לא השתתפו
בשביתה אלא נעדרו מעבודתם מסיבה אחרת, אין להסיק מכך באופן
אוטומטי כי על המעסיק לשאת בעלות שכרם ובנוק שנגרם להם כתוצאה
מהיעדרותם.

¹ ע"ס"ק 26445-09-13 הסתדרות העובדים הכללית החדשה – מדינת ישראל ואחדות (מיום 26.3.14) [להלן: "פסק דין אחדות"].

² למעט התובעות 5 ו-14 אשר לא השתתפו בעיצומים ושולם להן שכר מלא.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

טענות ההסתדרות

- 1
2
3 18. לטענת ההסתדרות דין התביעה להידחות בהעדר עילה ו/או בהעדר יריבות בין
4 התובעים להסתדרות.
5
6 19. בפסק הדין בעניין "אחדות" נקבע כי ההסתדרות היא הארגון היציג של כלל
7 עובדי המדינה, לרבות המועסקים באמצעות חוזים אישיים, ואין להכיר
8 בעובדי החוזים האישיים יחידת מיקוח נפרדת. עוד נקבע כי ארגון "אחדות"
9 אינו ממלא אחר התנאים הבסיסיים להכרה בו כארגון עובדים על פי החוק,
10 ותובענה זו אינה אלא ניסיון נוסף לדריסת רגל של ארגון "אחדות" לקביעת
11 יציגות בקרב עובדי המדינה החתומים על חוזים אישיים.
12
13 20. חברי ועד העובדים ונציגי ההסתדרות פנו לעובדים והנחו אותם שלא להגיע
14 לעבודה ובד בבד דאגו כי נציגות מטעמם תהא נוכחת ככל הניתן בשערי
15 המשרד, הן כאקט הפגנתי כחלק אינטגרלי מצעדי המחאה והן לצורך הסברת
16 תכלית השביתה וחשיבות אחדות השורות לעובדים (המעטים עד מאוד)
17 שהגיעו למקום. הנחיה ופעילות כזו היא בסמכותם ומתוקף תפקידם של
18 נציגים אלה במסגרת חירות השביתה ובמטרה לקיים שביתה אפקטיבית
19 ומהירה שתביא למו"מ רציני ותכליתי כפי שאכן ארע.
20
21 21. נציגי ההסתדרות וחברי הוועד לא מנעו כניסתם של עובדים ולא חסמו את
22 דרכם. כמעט כל העובדים במשרד החוץ בארץ ובחו"ל קיימו את השביתה ולא
23 הגיעו לעבודה ולעובדים המעטים אשר הגיעו למקום העבודה הסבירו נציגי
24 ההסתדרות וועד העובדים (בלי שאירעו עימותים במקום ובוודאי שלי שנשמעו
25 איומים) את החשיבות של אחדות השורות ואי שבירת השביתה.
26
27 22. ההסתדרות מייצגת את התובעים ובניגוד לטענתם עניינים של עובדי החוזים
28 האישיים המועסקים במשרד החוץ היה חלק בלתי נפרד מעילות השביתה,
29 מצעדי השביתה עצמם, והן מההסכם שהושג בעקבות השביתה והמשא ומתן
30 שהתנהל אחריה.
31

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

- 1 23. השביתה שהתקיימה במשרד החוץ הינה שביתה מוגנת שהוכרזה כדין, ומכוח
2 סעיף 62 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] היא אינה מהווה עוולה של גרם הפרת
3 חוזה ועל כן לא יכולה להיות לתובעים כל עילת תביעה נגד ההסתדרות.
4
5
6 24. אין להסתדרות ידיעה לגבי עובדים ספציפיים שבחרו להפר את השביתה ואין
7 לה ידיעה לגבי התנהלותם של התובעים במהלך העיצומים. כמו כן, אין
8 להסתדרות ידיעה לגבי מניעת כניסתם של התובעים לעבודה או על בחירתם
9 שלא להגיע לעבודה.
10
11 25. אין להסתדרות נגיעה לאופן חישוב ניכויי השכר על ידי המדינה. להסתדרות
12 ולוועד העובדים יש טענות נגד המדינה לגבי אותם חישובי ניכויים והם
13 מקיימים הליך משפטי בבקשת צד בסכסוך קיבוצי נגד המדינה בבית הדין
14 האזורי לעבודה במסגרת ס"ק 16-03-20006. סכסוך קיבוצי זה רלוונטי לכלל
15 העובדים במשרד החוץ שבוצעו להם ניכויים במהלך השביתה לרבות
16 התובעים.
17
18
19 **ההליך בבית הדין**
20
21 26. ההליכים בתיק דנן החלו בהגשת תובענה למתן צו עשה ולמתן צווים
22 הצהרתיים. בעקבות החלטת בית הדין מיום 31.1.15 הוגש כתב תביעה מתוקן
23 במסגרתו התבקש סעד כספי כמפורט לעיל.
24
25 27. התביעה, ובכלל זה התביעה המתוקנת, הוגשה כנגד מדינת ישראל – משרד
26 החוץ בלבד. רק בעקבות בקשת המדינה אליה לא התנגדו התובעים אשר
27 הותירו את ההחלטה לשיקול דעת בית הדין, צורפה ההסתדרות כנתבעת
28 נוספת בהחלטת בית הדין מיום 21.11.15.
29
30 28. בהסכמת הצדדים, תביעתה של התובעת מס' 15, גבי' שריג יונג, נמחקה.
31

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

- 1 29. ביום 9.10.16 התקיים דיון מקדמי בפני הנשיא, במסגרתו נקבעה רשימת
2 מוסכמות ופלוגתאות וניתן צו להגשת תצהירים.
3
4 30. ביום 22.12.16 נשמעו ראיות הצדדים. מטעם התובעים העידו **שמונה**: גב' נוגה
5 ארבל, מר יחיעם ברוט, גב' רבקה אורלי רחימיאן, מר אדוארד קוגן, גב'
6 ויטליה אברהמוב, מר עמיאל ארבץ, גב' יאנה שרמן, ומר נעם זיצמן.
7
8 31. מטעם המדינה העיד מר אלון שמר, סגן מנהל משאבי אנוש במשרד החוץ.
9
10 32. הגם שהוגש תצהיר מטעם מר דניאל בונפיל, יו"ר הסתדרות העובדים החדשה
11 במרחב ירושלים, הוא לא התייצב לעדות בטענה כי נפל למשכב. בהחלטה
12 שניתנה בראשית הדיון נקבע כי בית הדין ישמע את מלוא העדים בדיון יחד
13 ורק אם יציג מר בונפיל אישור מחלה מספק, ערוך בהתאם לפקודת הראיות,
14 ישקול בית הדין קביעת מועד מיוחד לשמיעת עדותו בלבד. למרות האמור, לא
15 הוגש אישור מחלה כאמור, והנתבעת 2 לא עמדה על עדותו.
16
17 33. הצדדים סיכמו טענותיהם בכתב ואחרון הסיכומים הוגש ביום 4.5.17.
18
19

דיון והכרעה

- 20
21 34. לאחר שעיינו היטב בכתבי הטענות על נספחיהם, ושמענו את עדויות הצדדים,
22 הגענו לכלל מסקנה כי דין התביעה להידחות, ונימוקינו מפורטים להלן.
23
24 35. רבות נכתב על זכות השביתה ונדמה שאין עוררין על כך שזכות זו נמנית עם
25 זכויות היסוד הבסיסיות של הפרט בחברה הישראלית. חופש השביתה, ככל
26 חופש אחר, אינו מוחלט, וכנגדו יש לשקול, בין היתר, את הפגיעה בזכויותיו
27 הקנייניות של המעסיק.
28

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

- 1 36. בשביתה מושעה חוזה העבודה האינדיבידואלי ותחתיו מופעלים היחסים
2 הקיבוציים³. בהשעיית חוזה העבודה האינדיבידואלי בעקבות שביתה, נשללת
3 מהעובד השובת זכותו לשכר עבודה.
4
5 37. בשביתה חלקית, מושעה חוזה העבודה המקורי ובידי המעסיק הזכות לקבל
6 את ה"חוזה החדש" דהיינו "עבודה חלקית" או לדחותו. הסכים המעסיק
7 לקבל את העבודה החלקית לא יהיה חייב ב"שכר המוסכם" אלא ב"שכר
8 ראוי" בלבד בגין העבודה החלקית⁴.
9
10 38. חזקה היא שעובד אשר אינו מתייצב לעבודה למחרת היום שבו הודיע הוועד
11 שתתקיים שביתה הוא "שובת", אולם ברי כי הנחה זו ניתנת לסתירה והנטל
12 בעניין זה על כתפי העובד⁵.
13
14 39. עובד אשר לא השתתף בשביתה (החלקית או המלאה) ועל כן לא הושעה חוזה
15 העבודה האישי שלו, זכאי לשכר עבודה⁶. הנטל בעניין זה, להוכיח שהעובד לא
16 השתתף בשביתה, מונח מטבע הדברים על כתפיו של העובד.
17
18 ההסתדרות היא הארגון היציג של התובעים
19
20 40. בתביעתם, התובעים ביקשו להבדיל עצמם מכלל עובדי משרד החוץ, ולנתק
21 את עצמם מהשביתה שנקטה. התובעים טענו כי ההסכמים הקיבוציים אינם
22 חלים עליהם והם לא זוכים לטיפול או ייצוג על ידי הסתדרות, טענו כי
23 השביתה לא נגעה אליהם ולפיכך לא נטלו חלק בצעדים הארגוניים שנקטו.
24
25 41. חרף טענותיהם של התובעים ובקשתם ליצור אבחנה בינם לבין שאר עובדי
26 משרד החוץ, אין לכך יסוד משפטי.
27

³ דביע לג/3-4 שיטתית ואח' - מספנות ישראל בע"מ ואח', פד"ע ד 337.

⁴ דביע שם/35-2 ברוך קוזלוביץ ואח' - אורזן בע"מ, פד"ע יב 200.

⁵ ראו דביע מא/4-5 רשות הנמלים - הוועדה הפועל של ההסתדרות פד"ע יג 233.

⁶ דביע מג/8-2 רשות השידור - אלברט מצדה, פד"ע ט"ו 147.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

- 1 42. בפסק הדין בעניין אחדות, נקבע כי ההסתדרות היא ארגון העובדים היציג של
2 כלל עובדי המדינה, לרבות עובדי החוזים המיוחדים, וכי אין מקום להכיר
3 בעובדי החוזים המיוחדים כיחידת מיקוח נפרדת.
4
5 43. עוד נקבע בעניין אחדות כי "אחדות - ארגון עובדי החוזים במגזר הציבורי",
6 באמצעותו הוגשה התובענה שלפנינו, "אינו ארגון עובדים לפי חוק הסכמים
7 קיבוציים" וכי ההסתדרות פועלת באופן אקטיבי להטבת זכויותיהם ותנאי
8 עבודתם של עובדי החוזים האישיים בשירות המדינה ומנהלת בעניינם משא
9 ומתן קיבוצי עם המדינה.
10
11 44. כמו כן נקבע כי גם עובד שלא חל עליו הסכם קיבוצי, זכאי להגנה של ארגון
12 העובדים היציג:
13

"נוסיף על כך, שגם עובד שלא חל עליו הסכם קיבוצי, והוא בעל חוזה אישי, אפשר שיהיה זכאי להגנה אישית וקיבוצית של ארגון העובדים היציג, אם כי לא מכוח ההסכם הקיבוצי במקום העבודה. הגנה זו יכול שתהיה מופחתת בהיקפה, בהשוואה להגנה הניתנת לעובדים שעליהם חל ההסכם הקיבוצי, אך אין לומר כי העובד בעל החוזה האישי נותר ללא הגנה כלל של ארגון העובדים היציג במקום העבודה; למשל, במקרים של פיטורי צמצום של בעלי החוזים האישיים, או פגיעה קבוצתית בתנאי העסקתם.

ויתרה מזאת - במסגרת משא ומתן שינהל הארגון היציג מול המעסיק לקראת חידושו של ההסכם הקיבוצי, לגיטימי שהארגון היציג ידרוש החלת ההסכם הקיבוצי לגבי קבוצת העובדים שהורגה מתחולת ההסכם הקיבוצי, או לפחות הקטנת אותה קבוצה, או הסכם קיבוצי נפרד לגבי אותה קבוצה במלואה או בחלקה.

האמור באופן כללי לעיל, נכון ביתר שאת לענייננו, שעה שההסתדרות היא הארגון היציג בשירות המדינה, וכפי שיפורט בהמשך הדברים, המדינה רשאית על פי הדין ובתנאיו, להעסיק עובדים בחוזים אישיים. לפיכך, לגבי בעלי החוזים האישיים בשירות המדינה, להסתדרות הכוח, ראשית, לפעול לייצוגם מול המדינה לשיפור תנאי העסקתם, ושנית, לפעול להחלת ההסכמים הקיבוציים הקיימים גם עליהם, אם היא סבורה, למשל, כי המדינה חרגה מהוראת הדין המאפשרת העסקת עובדים בחוזים אישיים כפי שנטען בערעורה. מעבר לזאת, היא יכולה גם לחתום על הסכמים קיבוציים מיוחדים חדשים שיחולו, כולם או בחלקם, על בעלי החוזים האישיים בשירות המדינה.⁷

⁷ פרקים 55 ו-56 לפסק הדין בעניין אחדות.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

1
2
3 45. בנוסף חלק מהתובעים העידו שהיום, הגם שהם ממשיכים להיות מועסקים
4 בחוזים מיוחדים, הם חברים בוועד העובדים של עובדי משרד החוץ מטעם
5 ההסתדרות הכללית. כך, התובעת נגה ארבל שהיא נציגת התובעים⁸ והתובעת
6 ויטליה אברהמוב, העידו מפורשות כי כיום הן חברות ועד וכי לא הייתה כל
7 מניעה להצטרף לוועד קודם לכן, בתקופה הרלוונטית לתביעה⁹.

8
9 46. מכאן, ניסיונם של התובעים להבדיל עצמם מכלל עובדי משרד החוץ הינו
10 ניסיון עקר שאין לו נפקות משפטית בהליך שלפנינו.

התובעים השתתפו בשביתה

11
12
13 47. מחומר הראיות שלפנינו, התרשמנו כי התובעים השתתפו בעיצומים
14 ובשביתה, ומכאן כי הם אינם זכאים לשכר מלא בתקופת העיצומים ואינם
15 זכאים לשכר כלל בתקופת השביתה.

16
17
18 48. מובן כי עובדים אשר שהו במחלה, במילואים, בחופשה או בהיעדרות אחרת
19 מאושרת מראש זכאים לתשלום שכרם בימים אלה, והמדינה אינה חולקת על
20 כך.

21
22 49. ראשית יוטעם כי הוגשו תצהירים מטעם 17 תובעים בלבד מתוך 25,
23 ומהתובעים שהגישו תצהירים התייצבו לעדות כאמור רק 10⁸.

העיצומים

24
25
26
27 50. התובעים לא הוכיחו כי עבדו כרגיל בתקופת העיצומים וכי עבודתם הייתה
28 מלאה. ההפוך הוא הנכון.

29

⁸ פרוטוקול עמ' 10, שורה 13.

⁹ פרוטוקול עמ' 12, שורות 19-32; עמ' 24, שורות 3-4.

¹⁰ ביום 13.12.16 בית הדין לא הגביל את התובעים במספר התצהירים שיוגשו או במספר העדים שיעידו וקבע כי אמנם אין באי הגשת תצהירים של אחדים מהתובעים כדי להביא לדחייה על הסף של התביעה אולם אין באמור כדי לשלול דחיה לגופה של התביעה של התובעים שבחרו לא להעיד.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 14-08-11808

- 1 51. ערב העיצומים התובעים או חלק מהם¹¹ השתתפו באסיפות ההסברה של ועד
2 העובדים במשרד החוץ, ומתצהיריהם עולה כי **קיבלו הנחיה להימנע**
3 **מהפצתם של תוצרי המרכז באופן אלקטרוני, והם מודים כי נענו להנחיות**
4 **הוועד בעניין זה**¹². הגם שאחדים מהתובעים הצהירו כי המשיכו בעבודתם
5 בידיעה שאפשר להמשיך להפיץ את המחקרים שכתבו באמצעות דואר
6 דיפלומטי, גב' אברהמוב הודתה כי אפשרויות ההפצה בדרך זו מצומצמות
7 יותר¹³. זאת ועוד, מר שמר העיד כי הדואר הדיפלומטי הושבת על ידי הוועד,
8 כך שעבודתם של התובעים לא הייתה מלאה למעשה¹⁴ ועדותו בעניין זה לא
9 נסתרה ומצאנו אותה מהימנה.
10
- 11 52. במהלך העיצומים נשלחו למנכ"ל משרד החוץ, הנחיות בדבר ניכוי שכר
12 בתקופת העיצומים והשביתה¹⁵ ובמסגרת זו הונחה המשרד להכין רשימה
13 מרוכזת של העובדים אשר לא השתתפו בעיצומים ובשביתה על מנת שישולם
14 להם שכרם במלואו.
15
- 16 53. ביום 20.3.14 יצאו הנחיות לעובדים בקשר לתשלום שכר ראוי בתקופת
17 העיצומים. במסגרת זו התבקשו העובדים להודיע האם הם משתתפים
18 בעיצומים אם לאו. העובדים שלא השתתפו בעיצומים התבקשו להודיע בכתב
19 למנהל תחום משאבי אנוש שאינם לוקחים חלק בעיצומים ולכתב את ראשי
20 היחידות בהודעה¹⁶.
21
- 22 54. מעדותה של גב' ארבל עולה כי התובעים לא דיווחו על עבודה מלאה בתקופת
23 העיצומים¹⁷.
24
25

¹¹ יוטעם כאמור כי חלק קטן מהתובעים העיד בפנינו – ראה למשל עדותו של יחיעם ברוט, עמ' 16, שורה 21.

¹² ראה לדוגמא: סעיף 5 לתצהיר של גב' אברהמוב; סעיף 5 לתצהיר גב' שרמן; סעיף 4 לתצהיר גב' נתן; סעיף 3 לתצהיר מר ארבע; סעיף 4 לתצהיר מר גרשון; סעיף 4 לתצהיר מר אברהם; ועוד.

¹³ סעיף 5 לתצהירה.

¹⁴ סעיף 12 לתצהירו.

¹⁵ נספח ב' לתצהיר מר אלון שמר.

¹⁶ נספח ב' 1 לתצהיר מר אלון שמר.

¹⁷ פרוטוקול עמ' 9, שורה 22.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 14-08-11808

55. גב' ארבל טענה כי התובעים לא הספיקו לדווח על עבודה בתקופת העיצומים
מאחר ופרצה שביתה 3 ימים לאחר שהוצאו ההנחיות. אין בידינו לקבל
הנמקה זו, שכן היה לתובעים די זמן להגשת הדיווח ואף אם לא הספיקו
להגישו בתוך סד הזמנים שנקבע, הם לא הוכיחו כי ביקשו להגישו בשלב
כלשהו לאחר מכן. זאת ועוד, התובעים לא הוכיחו כי דיווחו למנהליהם או
למשאבי אנוש במשרד החוץ כי עבדו כרגיל בתקופת העיצומים וממילא לא
הזמינו לעדות גורמים שיעידו על קבלת דיווח כאמור.
56. התובעים בסיכומיהם מבלבלים בשאלת נטל ההוכחה. נכונה טענתם כי נטל
ההוכחה באשר לגובה השכר הראוי רובץ לפתחו של המעסיק¹⁸, אולם אין
באמור כדי לקבוע כי על המעסיק גם נטל ההוכחה להוכיח כי התובעים לא
השתתפו בעיצומים. טענות התובעים המבקשים להטיל על המדינה את הנטל,
לבחון בעצמה את תפוקתם של כל אחד מהעובדים כשמשדר פלוני נוקט
בעיצומים, היא בלתי סבירה, שכן אין מדובר "בבדיקת שעת כניסה ויציאה"
אלא בבחינת התוצרים של כל אחד מהעובדים. שעסקינן בעובדי מחקר,
שתוצר עבודתם אינו מדיד בפרמטרים ויזואליים, והוא תלוי בין היתר בקצב
העבודה, המחשבה, הקריאה, העיון במסמכים, הכתיבה וכיו"ב לא ניתן
למדוד בצורה אישית ופרטנית את מידת ההאטה בעבודה וצמצום היקף
הפרודוקט של כל עובד ועובד. לפיכך, על העובד הטוען כי אינו נוקט בעיצומים
להוכיח את טענותיו ברמה בסיסית, ולכל הפחות לדווח בצורה אקטיבית
לממונה עליו כי הוא ממשיך לבצע את עבודתו כרגיל.
57. משלא מילאו התובעים דיווח מינימאלי על ביצוע עבודה מלאה בתקופת
העיצומים בהתאם להנחיות, לא הרימו את הנטל המוטל עליהם. נוכח עדותם
של התובעים כי נענו להוראת הוועד להימנע מהפצתם של תוצרי המרכז באופן
אלקטרוני, ומשלא הוכיחו כי דיווחו על עבודה רגילה בתקופת העיצומים,
שוכנענו כי התובעים השתתפו בעיצומים ולפיכך מקובלת עלינו עמדת המדינה
אשר החילה על התובעים את אותו דין שהוחל על כל עובדי משרד החוץ
ושילמה להם שכר ראוי תחת שכרם המלא.

¹⁸ ס"ק (ארצי) 1012/04 ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים בסמינר ובמכללות - מ"י (מיום 6.7.04).

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

1 58. באשר לגובה השכר הראוי, הנתבעת 2 הגישה בקשת צד בסכסוך קיבוצי נגד
2 המדינה¹⁹ בעניין זה בשם כל עובדי משרד החוץ ששכרם נפגע בתקופת
3 העיצומים ומה שנפסק בעניין זה ממילא חל על התובעים.

4

5 59. בסיכומיהם, טענו התובעים כי בעיצומים שנקטו העובדים במשרד החוץ בשנת
6 2013 הם לא השתתפו וקיבלו שכר מלא. הסתמכותם של התובעים על קבלת
7 שכר מלא בתקופת עיצומים קודמת אינה יכולה להוות ראייה לזכאותם לשכר
8 בתקופה הנוכחית שכן כל תקופה ונסיבותיה והעובדות שנוגעות לעיצומים
9 בשנת 2013 לא הונח ממלא בפנינו.

10

11 60. מכאן, התובעים לא הרימו את הנטל להוכיח כי עבדו כרגיל בתקופת
12 העיצומים ומהראיות שהונחו לפנינו שוכנענו כי התובעים השתתפו בעיצומים
13 ולפיכך ההפחתה בשכרם אשר התבססה על הערכת מנכ"ל המשרד, סבירה
14 בנסיבות העניין.

15

16 השביתה

17

18 61. אין חולק כי ביום 23.3.14 הנחה ועד העובדים במשרד החוץ, את כל עובדי
19 משרד החוץ, לרבות התובעים, לנקוט בשביתה מלאה החל מאותו יום אחה"צ.

20

21 62. בעקבות הודעת ועד עובדי משרד החוץ, ובהמשך להנחיות בדבר ניכויי שכר
22 בתקופת העיצומים והשביתה הנ"ל, הממונה על השכר הנחה ביום 23.3.14 את
23 יו"ר ההסתדרות להורות לוועד העובדים להימנע מלנעול את שערי הכניסה
24 למשרד²⁰. העתק מההנחיות הועברו למנכ"ל משרד החוץ וההנחיה הופצה
25 ביום 24.3.14 לכלל עובדי המשרד בארץ ובחו"ל בהודעת דואר אלקטרוני²¹,
26 בזו הלשון:

27

28

29

**"לכל העובדים בארץ ובחו"ל
הנחיות לעובדים בשביתה:**

¹⁹ ס"ק 16-03-2006 הסתדרות העובדים הכללית החדשה ואח' – מדינת ישראל (7.2.17).

²⁰ נספח ו' לתצהירו של מר שמר.

²¹ נספח ז' לתצהירו של מר שמר.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

1. נוכח השביתה הכללית עליה הכריזו ההסתדרות וועד העובדים
חזקה על כלל העובדים אי אינם מבצעים כל עבודה בימי השביתה
ומובן כי לא ישולם שכר לעובדים השובתים בגין ימי שביתה אלו.
2. עובד הטוען כי אינו שובת וכי הוא מבצע את עבודתו חובה עליו
להמציא הודעה כתובה יומית אמיתית ומדויקת בנדון לכתובת
הדוא"ל: ... עד השעה 12:00 לפי שעות מקומי בכל יום, לגבי יום
העבודה הקודם.
3. נוסח ההודעה יהיה כדלקמן:
שם מלא: _____
תאריך ביצוע העבודה: _____
פירוט העבודה שבוצעה על ידי באותו יום: _____
העבודה בוצעה במקום _____ (מקום פיזי של ביצוע העבודה)
המנחה המקצועי תחתיו ביצעתי את העבודה האמורה _____.
בברכה,
אמיר אילון – סמנכ"ל משאבי אנוש".
63. בהמשך אותו יום יצאה הנחיה נוספת במסגרתה התבקשו העובדים למסור
פרטים שונים אם כניסתם למשרד תימנע.²²
64. לא הייתה מחלוקת בין הצדדים כי התובעים לא ביצעו כל עבודה בתקופת
השביתה. המחלוקת הינה בשאלה אם התובעים היו מוכנים ומזומנים לעבודה
בתקופה זו.
65. על אף ההנחיות, מרבית התובעים לא שלחו הודעות כפי שהתבקשו. הגם
שחלק מהתובעים שלחו הודעות, בנוסח שונה מזה שבהנחיות, לא שוכנענו כי
היה ניסיון אמיתי של התובעים להגיע לעבודה והדבר נעשה כדי לצאת ידי
חובה בלבד. מתצהירי התובעים ועדויותיהם בפנינו השתכנעו כי מרבית
התובעים לא עשו כל ניסיון או לא עשו מספיק כדי להמשיך בביצוע עבודתם
כרגיל חרף השביתה. כך כאמור, 8 תובעים לא הגישו תצהירים כלל, ומתוך
אלה שהגישו תצהירים 9 לא התייצבו למסור עדות ולא ניתן אפוא לקבוע
ממצאים עובדתיים לגביהם. מתוך 8 התובעים שהתייצבו לעדות, תובעת אחת
לא הגיעה בכלל למשרד החוץ²³, תובע אחר הגיע פעם אחת בלבד לשערי

²² נספח ח' לתצהיר מר שמר.

²³ גבי שרמן

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

- 1 המשרד²⁴, ותובעת אחרת הגיעה לשערי הכניסה בשעות המאוחרות לשעות
2 העבודה הרגילות²⁵. התרשמנו מעדויות התובעים שהגיעו לשערי הכניסה, כי
3 לא התאמצו להיכנס למשרדים, נענו לבקשת חברי הוועד שלא להיכנס
4 למשרדים והעדיפו שלא להכעיס את עמיתיהם לעבודה השובתים.
5
6 66. גב' ארבל, שהייתה נציגתם של התובעים²⁶, היא היחידה מבין התובעים
7 שהגיעה במרבית ימי השביתה אולם גם היא לא נכנסה לעבוד במשרדים
8 לבקשת ועד העובדים²⁷.
9
10 67. גב' ארבל העידה כי לא היה לתובעים עניין "לשבור את השביתה"²⁸, וכי לא
11 רצו לערער עליה²⁹, אלא "רק רצו לעבוד"³⁰. על אף עדותה של גב' ארבל,
12 התרשמנו כי התובעים ביקשו ליהנות משני העולמות: מחד גיסא להציג מצג
13 כמי שהיו מוכנים ומזומנים לעבודה ומאידך גיסא להציג סולידריות בפני
14 חבריהם השובתים. רצון כן לעבוד ממש, לא הוכח בפנינו. כך, על אף שהיו
15 למשרד החוץ 4 כניסות, ככלל מרבית התובעים לא ניסו להיכנס לעבודה למעט
16 מהכניסה הראשית³¹. כאמור חלק ניכר מהתובעים כלל לא הגיעו למשרדים
17 ולא ניסו להיכנס לעבודה, התובעים נענו לבקשת הוועד לא לעבוד והלכה
18 למעשה לקחו אפוא חלק פעיל בשביתה.
19
20 68. התובעים העידו כי הקימו קבוצת מסרונים ברשת החברתית "ווטסאפ"³²
21 ודיווחו ביניהם על "ניסיונות הכניסה" למשרדים, אולם לא טרחו להציג את
22 ההתכתבויות בפני בית הדין. מההתכתבויות בית הדין יכול היה להתרשם
23 מכנות והיקף הניסיונות של התובעים או מי מהם להיכנס לעבודה, ולהעריך
24 נכונה מכלי ראשון את מהימנות הטענות. משלא עשו כן, אי הבאת הראיות
25 תפעל לרעתם.
26

²⁴ מר זיצמן – סעיף 6 לתצהירו.

²⁵ גב' רחימיאן.

²⁶ פרוטוקול עמ' 10, שורות 13-14.

²⁷ סעיף 37 לתצהיר גב' ארבל.

²⁸ סעיף 23 לתצהיר גב' ארבל.

²⁹ פרוטוקול עמ' 13, שורה 17.

³⁰ שם, שם.

³¹ פרוטוקול, עמ' 10, שורה 31.

³² פרוטוקול עמ' 14, שורה 18; עמ' 25, שורה 29.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

69. בסיכומיהם, התובעים טוענים כי משדיווחו למדינה על מוכנותם לעבוד, (בעניין זה הם מפנים לעדותו של מר שמר אשר אישר חלקית קבלת הודעות על מוכנותם של התובעים לעבוד), הרי שהם זכאים לשכר. ולא היא. אין להסתפק "בהצהרה" בלבד שהעובד מוכן לבצע את עבודתו כדי להיות זכאי לשכר עבודה בתקופת השביתה, ומאחורי ההצהרה צריך לעמוד ניסיון כן ואמיתי לעמוד לרשות המעסיק.
70. עובד זכאי לשכר עבודה בהיותו מוכן ומזומן למלאכה ולא דווקא משעבד בפועל. כאשר נאמר שעובד המוכן לעשות את עבודתו זכאי לשכר, אף אם לא ניתן לו לעבוד, הכוונה היא להיותו מוכן לעשות את עבודתו כתמול שלשום, ומצפים שיעשה אותה גם ביום שבעברו הוא תובע שכר³³:

"דין הוא כי עובד זכאי לשכרו עם היותו מוכן ומזומן למלאכה בתקופת השכירות, ולא דווקא משעבד בפועל. זה היה "החוק החרות" מכוח סעיף 425 למג'לה, עד שזאת בוטלה (חוק לביטול המג'לה, תשמ"ד-1984), וזה הדין המחייב אף כיום, ביחוד מכוח ההלכה הפסוקה (ראה חוק יסודות המשפט, תש"ס-1980). במאמר מוסגר נוסף כי בשתי הצעות חוק שבאו להסדיר את החוזה בעבודה, ונועדו ליתן, הלכה למעשה, גושפנקא סטטוטורית לקיים, הוצע הסדר דומה.

בסעיף 8(ב) להצעת חוק חוזה עבודה, תשכ"ח-1968 נאמר: "עובד שבא למקום העבודה והיה מוכן לעשות עבודתו, אולם בגלל סיבה שאינו אחראי לה לא עבד, זכאי לשכרו". בסעיף 9(א) להצעת חוק חוזה עבודה, תשמ"ה-1985 נאמר: "עובד יהיה זכאי לשכרו אף אם מחמת סיבה שהוא אינו אחראי לה לא עבד או עבד שלא המלוא ההיקף בהתאם לחוזה העבודה, ובלבד שבא למקום העבודה והיה מוכן ויכול לעשות את עבודתו בהתאם לחוזה העבודה". נדגיש - הציטוט הוא מהצעות חוק, ולא מחוק.

נבהיר כי לא כל התייצבות לעבודה מזכה בשכר. "משהתייצב העובד לעבודה שלא הוצעה לו - לא התייצב לעבודה כלל, ועל כל פנים לא התייצב לעבודה התייצבות המזכה עובד בשכר. משנאמר שעובד המוכן לעשות עבודתו זכאי לשכר, אף אם לא ניתן לו לעבוד - הכוונה להיותו מוכן לעשות בעבודה שבה עשה תמול-שלשום ומצפים שיעשה בה גם ביום בעדו הוא תובע את השכר" (דב"ע לה/6-212, בע' 112), ואם הוסכם על עבודה אחרת - יהיה העובד זכאי לשכר אם התייצב לעבודה שעליה הוסכם עימו מפורשות.

חובת ההתייצבות לעבודה אינה אבסולוטית. כך למשל עובד, שמעבידו אומר לו מפורשות כי בימים הקרובים לא תהיה עבורו עבודה מאחר

³³דב"ע תשנ"ג-32 בני קונפורטי - התאגדות לתרבות גופנית הפועל, פד"ע כ"א 494.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

1 שהמפעל לא קיבל הזמנות, או שלא קיבל את חומר הגלם, ומוזמן והופיע
2 אחרי כמה ימים, אינו חייב להתייצב יום-יום בפני דלת נעולה או מכונה
3 משותקת על מנת להיות זכאי לשכרו.
4 המסקנה העולה היא כי "התייצבות לעבודה" פירושה התייצבות פיזית
5 לעבודה, מקום בו סביר כי העובד יתייצב במקום העבודה; בכל מקרה
6 אחר די בנכונות מוצהרת לעבוד."

7
8 71. בפסק הדין בעניין מרדכי נוימן³⁴, נדונה תובענה הדומה לענייננו, של עובד אשר
9 הועסק על פי חוזה מיוחד בגין שכר עבודה שנוכה ממשכורתו בגין 19 ימי
10 שביתה, בטענה שהיה מוכן ומזומן לעבוד בימי השביתה. גם שם, כמו בענייננו
11 התובע ניסה להיכנס לעבודה אולם שוטר המכס אשר עמד על משמרתו
12 בכניסה עצר אותו ולהערתו כי הוא עובד על פי חוזה מיוחד, הפנה אותו לחברי
13 הוועד, אשר פסקו כי עליו לשבות כמו כולם. במשך השביתה חזר התובע על
14 ניסיונו להיכנס אך נתקל באותו סירוב. בפסק הדין, קבע בית הדין כי התובע
15 השתכנע בנקל כי אין תועלת בניסיונותיו להיכנס לעבודתו והתנהגותו מלמדת
16 על כך כי למעשה הפך במהרה לשותף בשביתה, ודחה את תביעתו, ובלשון בית
17 הדין:

18
19 מדברי התובע עולה שהוא ניסה ביום הראשון להיכנס, אולם שוטר
20 המכס, שעמד על משמרתו בכניסה, עצר אותו ולהערתו כי הוא עובד על
21 פי חוזה מיוחד, הפנה אותו לחברי הוועד, אשר פסקו כי עליו לשבות כמו
22 כולם. במשך השביתה חזר התובע על ניסיונו להיכנס, אך נתקל באותו
23 סירוב. הוא התקשר טלפונית עם המשרד על מנת לשוחח עם הממונים
24 עליו, אולם שיחתו לא הועברה לתעודתה הטלפונית הצהירה
25 באוזניו: כאן שביתה. אין אנו מפקפקים בנכונות דברים אלה.

26
27 ...
28 סיכומו של דבר: לא עלה בידי התובע להוכיח להנחת דעתנו כי אמנם
29 היה מוכן ומזומן לעבוד. ייתכן שעשה פעם או פעמיים ניסיון להיכנס
30 למקום עבודתו, אולם השתכנע מאוד בנקל, כי אין תועלת במאמציו;
31 התנהגותו מלמדת על כך כי למעשה הפך במהרה לשותף בשביתה, מבלי
32 שיהא מקום לאבחנה בין שותף "פעיל" או "סביל".

33 72. בענייננו ועל יסוד ההלכה הפסוקה כפי שהובאה לעיל, משנענו התובעים
34 לבקשת הוועד לא להיכנס למשרדים כמפורט לעיל, לא עשו מאמצים של ממש
35 להיכנס למשרדים ולבצע את עבודתם, והסתפקו בשליחת הצהרה כוללת

³⁴ דיון לב/1-99 (י-ם) מרדכי נוימן נ' הנהלת אגף המכס והבלו, פד"ע ג' 29.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 14-08-11808

1 לפיה הם מוכנים לבצע את עבודתם מבלי שהצהרה זו קיבלה ביטוי של ממש
2 במעשים, כמוהן כמי שהשתתפו בשביתה, וככאלה הם אינם זכאים לשכר.
3
4 73. שביתה הפורצת בחצרו של מעסיק, מחייבת אותו להימנע מלהתערב בכוח
5 בזכותם של העובדים לממש את חירות השביתה³⁵, אל לו לסלק את השובתים
6 משערי הכניסה למשרדיו, והוא אינו יכול לשלוט באופן ובמה נאמר על ידי
7 חברי הוועד לעמיתיהם לעבודה. על עובד המוכן ומזומן לעבודה, לקחת
8 בחשבון שכניסתו למשרדי המעסיק בזמן השביתה, תעורר את זעמם של
9 עמיתיו לעבודה השובתים. עובד שזעמו של הוועד ריפה את ידיו, השתתף
10 בשביתה ובהתנהגותו ויתר על זכותו לשכר עבודה.
11
12 74. נוכח האמור, לא היה יסוד לתביעה שהוגשה נגד המדינה והיא נדחית בזאת.
13
14 75. התובעים לא הגישו תביעה נגד ההסתדרות וזו צורפה להליך לבקשת המדינה
15 בלבד³⁶. התובעים הודיעו כי אין להם טענות נגד ההסתדרות וכי לא ביקשו כל
16 סעד נגדה³⁷, לא טענו כנגדה טענות כלשהן לא במסגרת כתב התביעה, לא
17 בתצהיריהם ואף לא בסיכומיהם. ממילא, התובעים לא עשו מאמץ להוכיח
18 את יסודות עוולת "גרם הפרת חוזה"³⁸ כלפי הנתבעת 2, הם לא הוכיחו
19 שחבריהם פעלו שלא כדין בחסימת הכניסה למשרדים, ואין בפנינו תשתית
20 עובדתית מספקת כדי ליצור יש מאין יריבות בין התובעים להסתדרות מקום
21 שזו לא נתבקשה. בנסיבות אלה, מצאנו להורות על דחיית התביעה אף נגד
22 ההסתדרות.

סוף דבר

23
24
25
26 76. אשר על כן, התביעה נדחית.
27

³⁵ ראה למשל את סעיף 163 לחוק העונשין, התשל"ז-1977

³⁶ החלטה מיום 21.11.15.

³⁷ פרוטוקול, עמ' 14, שורה 25.

³⁸ סעיף 62 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

פ"ה 11808-08-14

77. בשים לב כי הסכסוך בין הצדדים הינו בעל אופי קיבוצי, כמקובל בהליכים מסוג זה אין צו להוצאות.

המזכירות תמציא את פסק הדין בדואר רשום לצדדים.

ניתן היום, כ"ח אייר תשע"ז, (24 מאי 2017), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

מר חיים בריל

כאמל אבו קאעוד,

מר יוסף קשי

מר חיים בריל
נציג ציבור (מעבידים)

כאמל אבו קאעוד,
שופט

מר יוסף קשי
נציג ציבור (עובדים)

16
17
18
19
20
21
22
23